

Put svile

Tema: Tehnološki napredak u srednjem i ranom novom vijeku Nastavna jedinica: Put svile

Kurikulumski ishod: POV OŠ C.6.1. Učenik objašnjava utjecaj znanosti, izuma i tehnologije na razvoj društva u srednjem i ranom novom vijeku.

Ishodi aktivnosti: Učenik objašnjava važnost Puta svile na razvoj tehnologije, načina života i obilježja civilizacija te njihovu povezanost u prošlosti i danas.

Učenik objašnjava razloge, načine i smjerove trgovine i razmjene ideja i robe, značenje promjena.

Učenik kategorizira pozitivne i negativne promjene koje je uzrokovao Put svile.

Domena: ekonomija

Vremensko trajanje: 2 školska sata

Put svile

Mreža trgovačkih puteva koja povezuje Sredozemlje Kinom i Japanom, aktivna još od starog vijeka.

Ključno pitanje:

Kako je Put svile promijenio život ljudi?

Zadatak za učenike. Klikni na priloženi link, prouči materijale interaktivnih slika (svaka deva nosi karticu teksta i pitanje koncepta promjena i kontinuiteta)

[Put svile - interaktivni sadržaj](#)

Zadatak za učenike.
Pročitaj tekst i odgovori na pitanja

Je li trgovina Putem svile
bila jednosmjerna ili dvosmjerna?

Je li spomenuta luksuzna
roba (bjelokost, biseri, drago kamenje,
zlato, svila) i danas cjenjena i skupa?

Možeš li pretpostaviti kome je
namijenjena roba s Dalekog Istoka? Tko ju
je kupovao? Obrazloži svoje mišljenje.

Rad na tekstu, izvor 1.

"Što se tiče *Ta-ts'ina (Sirija)* i *T'ien-chu (Indija)*, daleko na zapadnom oceanu (*Indijski ocean*) moramo napomenuti; ikako su izaslanici dinastije *Han (Chang Ch'ien i Pan Ch'ao)* iskusili brojne poteškće na ovome *putu*, ipak je obavljena trgovina, te je roba poslana stranim plemenima daleko preko morskih valova. Postoji mnoštvo planina koja se poprilično razlikuju od onih koje poznajemo i veliki broj mnogoljudnih plemena različitih imena i neobičnih oznaka potpuno različitih od naših. Odatle potječu sve dragocjenosti, plodovi zemlje i vode, kao i dragulji od nosorogovih rogova te kamenja kraljevskih ribara (*krizopraz - vrsta dragog kamenja*), *she-chu* (zmijski biseri – amajlija za zaštitu od zlih duhova) i azbestna tkanina, postoji još bezbroj vrsta ovih zanimljivosti; kao i doktrina odanosti (vjerovanje) prema *shih-chu* ("gospodaru svijeta" ili "Buddhi" i "Kristu"). Sve je to utjecalo da se plovidba i trgovina prošire na ove dijelove.

Rad na izvorima - O položaju trgovaca na Dalekom Istoku i na Zapadu Za vrijeme dinastije Song (10. -13. st.) na Istoku dolazi do promjene socijalnog položaja trgovaca koji su do tada smatrani manje vrijednima u hijerarhijski podijeljenom društvu. Ljudi se počinj u cijeni po tome koliko vrijede i koliko pridonose bogaćenju vladara i države. Zadatak za učenike.

Raspravite o razlozima promjena. Pročitaj izvore i odgovori na pitanja.

Izvor 2. Položaj trgovaca na Istoku

"Trgovanje je vrlo časno zanimanje na Istoku.... Drugi razlog zašto je (trgovac) cijenjen jest to što ga priznaju plemići, a i kraljevi; oni imaju svoje zamjenike kao što imaju trgovci i pod istim nazivom. Većina njih ima svoje trgovačke brodove i svoja skladišta. Perzijski kralj, na primjer, prodaje i šalje u susjedna kraljevstva svilu, brokat i drugu bogatu robu, tepihe i drago kamenje. Ime trgovca je ime koje se na istoku jako cijeni i nije dopušteno kupovati čuvaru ili trgovca sitnom robom niti onima koji ne trguju u stranim zemljama. 'Dopušteno je samo zaposliti zamjenike ili činitelje u najudaljenijim zemljama, a ti se muškarci ponekad uzdižu do

najviših činova i obično su zaposleni u veleposlanstvima. U Perziji ima trgovaca koji imaju zamjenike u svim dijelovima svijeta, a kad se ti zamjenici vrate kući, čekaju svog gospodara, nisu bolji od sluge, uvijek stoje pred njima i čekaju za stolom, iako neki od tih zamjenika vrijede više od šezdeset tisuća kruna. U Indiji su zakoni još uvijek povoljniji za trgovce, jer iako su mnogo brojniji nego u Perziji, ipak su više postavljeni. Razlog ovog dodatnog poštovanja je to što su na Istoku trgovci svete osobe koje se nikada ne maltretiraju čak ni u vrijeme rata; i omogućen im je slobodan prolaz kroz ratna područja. Ceste su sigurne diljem Azije, a osobito u Perziji..."

Jesu li svi članovi društva imali jednak pristup trgovini? Zašto istočni vladari daju tako važan položaj trgovcu? Kako će se to odraziti na njihov napredak na društvenoj ljestvici? Kako će se neravnopravna raspodjela bogatstva odraziti na stabilnost države?

Izvor 3. Položaj trgovaca na Zapadu

"Starim, feudalnim modelom društva dominirao je koncept da postoje tri božanski uređena reda: vitezovi, svećenstvo i seljaci. Svaka od ovih skupina imala je svoju ulogu, bilo u obrani carstva, održavanju duše društva ili uzgoju osnovnih životnih namirnica. Trgovac je, kao klasa, bio diskriminiran zbog toga što nije pridonio tim bitnim dužnostima, te što je imao namjeru da se sam obogati. Njegova težnja za dobitkom smatrana je protivnim Božjim zakonima, jer nije bio proizvođač prave robe, već preprodavač ili kamatar. Iako se srednjovjekovno društvo sve više oslanjalo na trgovačke usluge u distribuciji i nabavi artikala koji nisu proizvedeni na lokalnoj razini, ipak su ga smatrali parazitom i grešnikom, jedva toleriranim zbog svog upitnog doprinosa društvenoj proizvodnji. Prigovor prisutnosti trgovine i bankarstva u ranom srednjem vijeku predvodilo je svećenstvo, koje je grmjelo protiv grešne prirode ovog poziva. Nijedan grijeh nije bio gori od lihvara, niti jedna aktivnost odvratnija Gospodinu. No do Boccaccia (13. i 14. st.), mjesto trgovca u društvu bilo je mnogo sigurnije, njegov broj se povećao, njegov položaj u društvu podržan zemljom i moći, a njegove su usluge prihvaćene kao bitne za urbani život. Još uvijek su ih mrzili, osobito u određenim razdobljima kada su ih krivili za prirodne pojave, smatrali su ih Božjom kaznom za prekomjernost pohlepe i lihvarske aktivnosti, ali njihov je broj narastao toliko, a njihove su usluge bile tako bitne, da nisu bile u opasnost od izumiranja."

Kakav je bio položaj trgovaca na Zapadu do 14.st.? Zašto dolazi do promjene mišljenja o važnosti i položaju trgovaca?

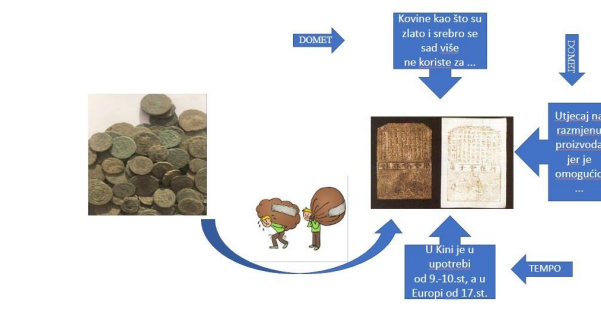
Zadatak za učenike. Jesu li sve promjene koje su došle Putem svile omogućavale napredak? Prouči pojmove vezane za Put svile i pravilno ih razvrstaj u tablicu 1. Obrazloži svoj odabir.

Kompas	Barut	Crna smrt
Papir	Tisak	Noria
Papirnati novac	Veća uloga žena	Osvajanje trgovačkih središta
Drumski razbojnici	Bogaćenje malog broja trgovaca i vladara	Sukobi između staleža

Pozitivna promjena – napredak društva	Negativna promjena – nazadovanje društva

Zadatak za učenike. Izvor 4. Ilustracija novca. Procijeni kakav je utjecaj imao izum papirnato­g novca tzv. Letećeg novca na razvoj i razmjere trgovine! Kakav je bio domet i tempo te promjene?

Zadatak za učenike, grupni rad. Prouči crtu vremena, Put svile je bio aktivan dugo vremensko razdoblje, je li cijelo vrijeme bio jednakog obima? Napravi grafički organizator i u bilježnicu precrtaj crtu vremena u koju ćeš ubaciti najvažnije kineske izume prema vremenu nastanka iz interaktivne karte, te izdvoji čimbenike koji su utjecali na promjenu obima (ratove, bolesti, osvajanja).

[Put svile - interaktivni sadržaj](#)

Godine 2013. Kina je započela realizaciju projekta Belt and Road Initiative (BRI) tzv. Novi put svile s ciljem poboljšanja gospodarske razmjene na globalnoj razini. Rad na ilustraciji –

primjer kontinuiteta. Izvor 5. Prikaz starog i novog Puta svile. *Zadatak za učenike.* Uočiti sličnosti i razlike trgovačkih puteva. Prati li Novi put svile povijesne puteve razmjene i trgovine. Što se s vremenom promijenilo, a što je ostalo isto?

Rad na tablici – primjer kontinuiteta. Tablica 2. Popis robne razmjene u prošlosti i danas. *Zadatak za učenike.* Prouči tablicu. Kina je najveći izvoznik u EU i njeno drugo najveće izvozno tržište. Kina i Europa trguju u prosjeku preko milijardu eura dnevno. Prisjeti se kojim se artiklima trgovalo u srednjem vijeku između Europe i Puta svile. Uočavaš li više kontinuiteta ili više promjena? Obrazloži odgovor.

	Kina - EU	EU - Kina
Put svile	Odjeća (svila), porculan, čaj, mirrodije, namirnice, strojevi (noria), barut....	Pamuk, vuna, koža, bjelokost, zlato, srebro (luksuzna roba, obrtnički proizvodi), boje
21. st.	Industrijska i potrošačka roba, strojevi, oprema, obuća, odjeća	Strojevi i oprema, motorna vozila, zrakoplovi, kemikalije

Vrednovanje

Vrednovanje za učenje: učiteljica prati aktivnost učenika tijekom sata, potiče ih na raspravu

Vrednovanje kao učenje: grupni rad (mogućnost Vrednovanja naučenog)

Domaći rad: izradi strip (najmanje 4 kartice) na temu Put svile u alatu Makebeliefscomix, složi puzzle sa zagonetnim predmetom

<https://www.jigsawplanet.com/?rc=play&pid=323107c305a5>

IZDVOJI NAJMANJE 4 KINESKA IZUMA	Objasni kako je izum utjecao na napredak/nazadak čovječanstva (pri opisu koristi riječi: trajno, trenutno, naglo, sporo, pozitivno, negativno, razvoj, nazadak, postupno, revolucionarno)

Samovrednovanje: ocijeni svoj rad u grupi tijekom aktivnosti

		
Pazljivo slušamo upute		
Zadatke izvršavamo u predviđenom vremenu		
Razumijemo sve i možemo samostalno izvršavati zadatke		
Svi podjednako sudjelujemo u odlukama		
Poštovali smo mišljenje svih članova grupe		
Moj doprinos grupi		
Sviđa mi se ovakav način rada		

Popis izvora, ilustracija i literature - pristupljeno 5.8.2021.

- Martina Glučina, *Koncept vremena i prostora*; Sjedište: CARNet Ims – loomen; E-kolegij: Povijest u Školi za život
- Snježana Koren, *Čemu nas uči povijest?* Nastava povijesti, ideje o učenju/poučavanju i ishodi učenja - priručnik za nastavnike;
<https://www.scribd.com/document/332204408/Snje%C5%BEana-Koren-%C4%8Cemu-Nas-U%C4%8Di-Povijest-BookZZ-org>
- - Marijana Marinović, *Nastava povijesti usmjerena prema ishodima učenja*, Metodički priručnik za nastavnike povijesti, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb, 2014;
https://www.azoo.hr/app/uploads/uvezeno/nastava_povijesti/
- Izvor 1. - <https://depts.washington.edu/silkroad/texts/romchin1.html>, Sung-shu, poglavlje 97 (oko 500 g.), *Izveštaj za razdoblje 420-478*, prevela i prilagodila V. Lasić
- Izvor 2. Položaj trgovaca na Istoku -
<https://depts.washington.edu/silkroad/texts/romchin1.html>, Sir John Chardin, *Travels in Persia 1673-1677.*, prevela i prilagodila V. Lasić

- Izvor 3. Položaj trgovaca na Zapadu - https://www.brown.edu/Departments/Italian_Studies/dweb/society/structure/merc_hant_cult.php
- Izvor 4. Ilustracija novca - <https://www.sutori.com/story/history-of-chinese-paper-money--o8KTA6wxvGG17ZL6vfuYK69>
- Izvor 5. Prikaz starog i novog Puta svile - <https://www.pinterest.com/pin/384846730648425327/>
- Tablica 2. Popis robne razmjene u prošlosti i danas između Europe i Kine - <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/china/>